

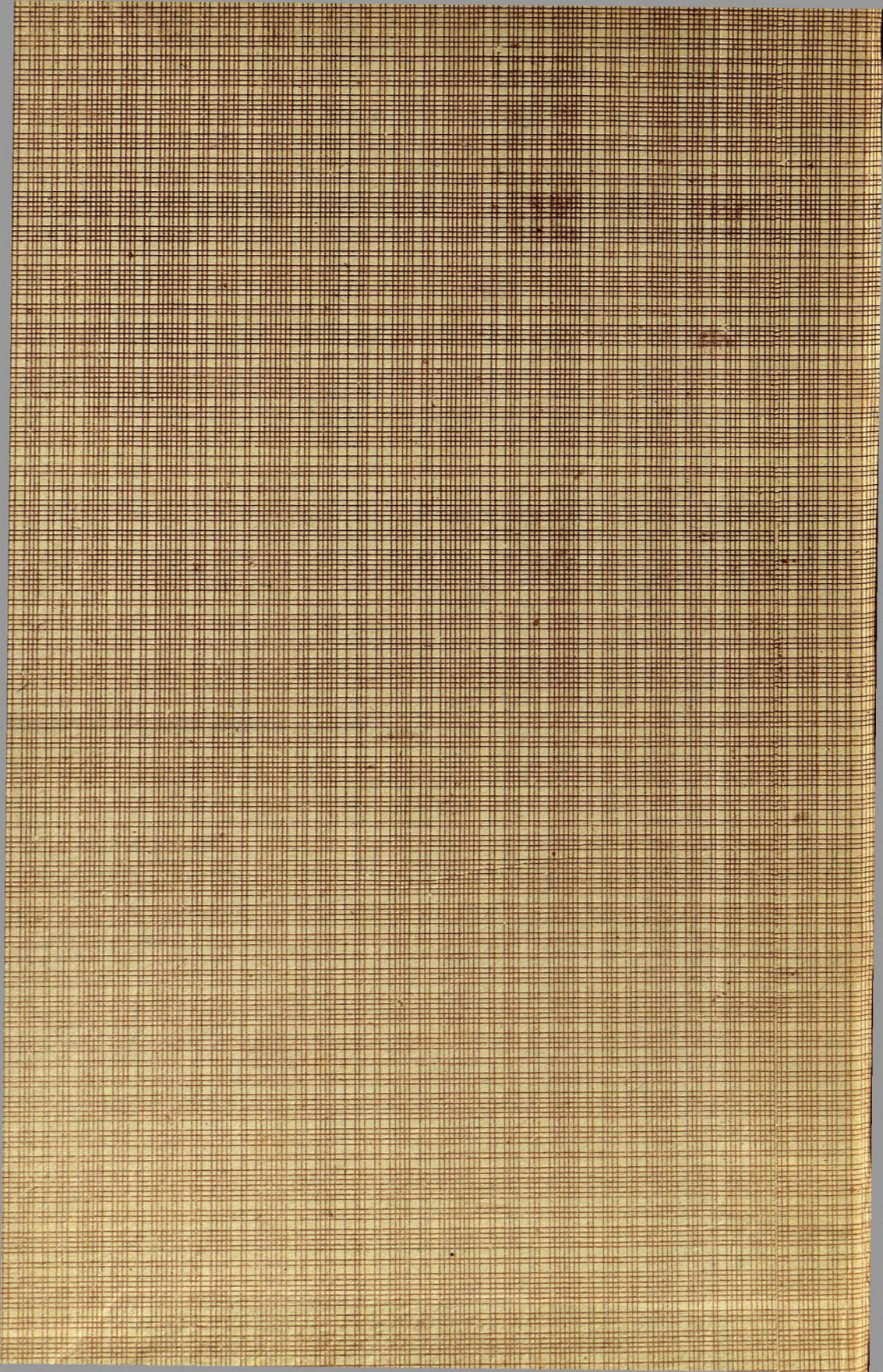
БИБЛИОТЕКА
АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ
ВОЈВОДИНЕ

П 1

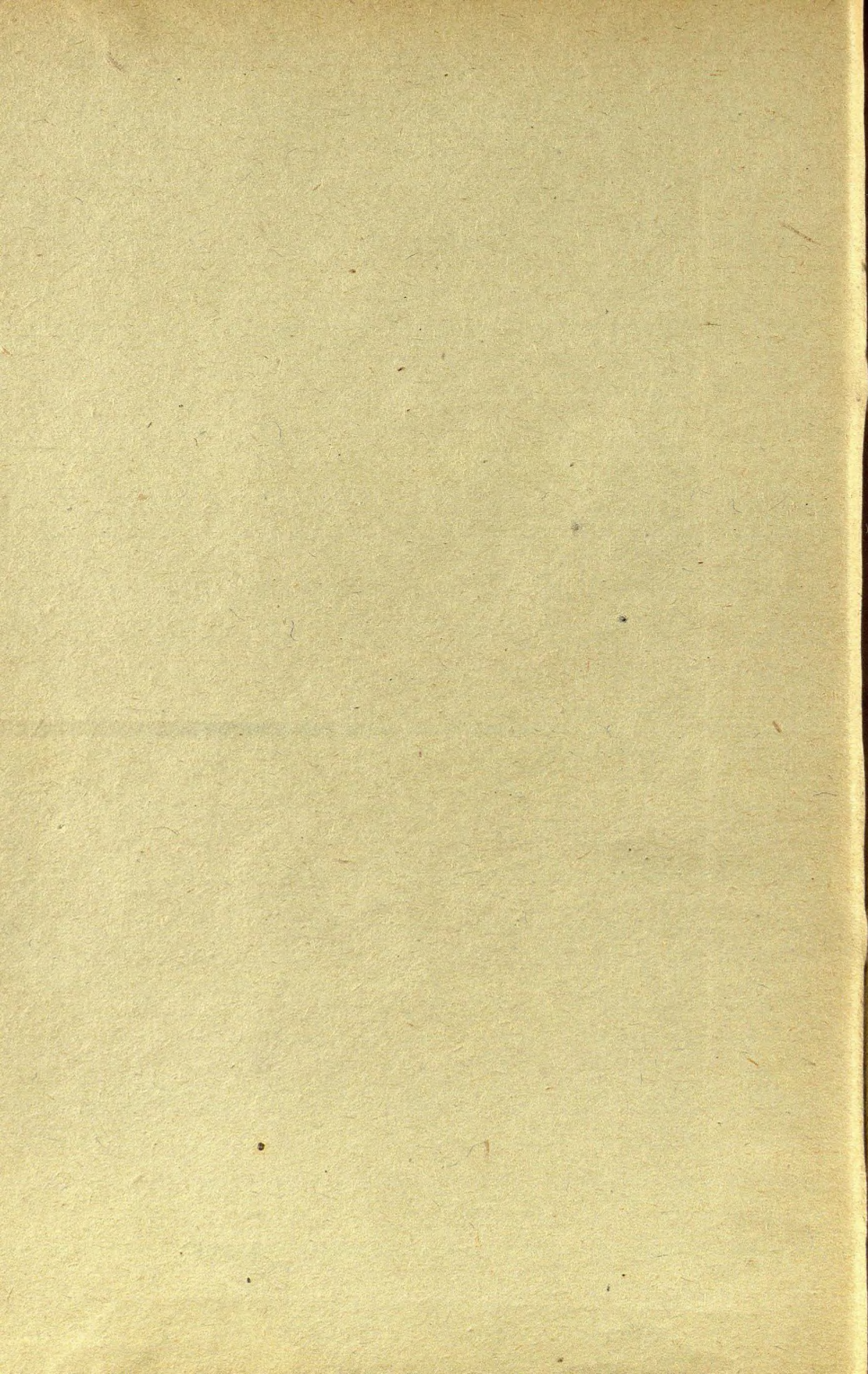
1953

ГЛАСНИК
АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ЗА АПВ

1953

ГЛАСНИК

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ЗА А. П. ВОЈВОДИНУ

Година II

Нови Сад, Јануар 1953

Број I

НА ПРАГУ 1953 ГОДИНЕ

Минула, 1952, година одвијала се у знаку настојања, да се реше проблеми материјалне базе адвокатуре, јер без тога не може бити здраве адвокатуре.

Сазез, адвокатских комора ФНРЈ и све Адвокатске коморе морале су да посвете највећу пажњу, првенствено, решењима тих проблема. А и сами адвокати, у свом раду, били су увек домирирани тим важним питањем.

Међутим, ових дана је решено једно од најважнијих питања из те области, а то је питање социјалног осигурања адвоката, а с њим у вези настаће и корените промене у начину опорезивања адвоката.

Меродавно, највише руководство наше државе, прихватило је нужност решења питања соц. осигурања, на чему је цела наша адвокатура захвална Влади ФНРЈ. Решење овог питања треба да потстакне адвокатуру на вршење даљих напора. Треба још решити питање пуног упослења адвоката, питање годишњег одмора адвоката и чланова њихових породица, питање станбених просторија за адвокатске канцеларије.

Али како су, у току 1952 године, решена основна питања материјалне базе адвокатуре, треба у 1953 години обратити велику пажњу и на остала врло важна питања, која су под притиском бриге око материјалне егзистенције и осигурања била доста запостављена.

У 1953 години треба прионути, да се подигне квалитет рада адвоката, да се још више развије стручно, политичко и идеолошко усавршавање адвоката. Треба настојати, да сваки адвокат буде до максималних могућности упознат са нашим новим законима, са нашим новим социјалистичким друштвеним и привредним устројством и проблемима везаним за ово устројство. Треба обратити појачану пажњу на квалитет рада, у сваком, па и најмањем предмету. Треба појачано олакшати рад судовима и осталим државним органима код решавања свих, пред њих постављених питања и проблема.

Све ово можемо спровести сталним праћењем развијања нашег друштвеног, политичког и привредног живота као и кроз предавања у Удружењу правника, колективима адвоката и адв. припр., Народном фронту, активном сарадњом у нашем „Гласнику“.

У том знаку ми поздрављамо 1953 годину, желећи свим адвокатима и свим нашим сарадницима и читаоцима, да им буде корисна и пуна плодног рада.

Уредништво „Гласника“

МАТЕРИЈАЛНА БАЗА АДВОКАТУРЕ

(Свршетак)

Опорезивање адвоката*. Питање опорезивања адвоката такође је једно од основних питања проблема заснивања здраве материјалне базе адвокатури. Овде се углавном, ради о два елемента, а ти су: величина пореске стопе и начин утврђивања пореске основице. Према садашњем начину опорезивања адвоката, адвокати плаћају порез на доходак, по једној веома високој прогресивној стопи. Што се пак тиче начина утврђивања пореске основице, већина пореских органа не прихвата књиге које адвокати воде, и које су дужни да воде на темељу чл. 17 Закона о адвокатури, него се пословне књиге одбацују, а пореска основица се утврђује путем пореских комисија, на основу слободног уверења. Колико има опасности, да ће се установљења комисије базирати на произвољним подацима, не треба подвлачити. Адвокатске коморе са своје стране, а и Савез адвокатских комора, настојали су да истакну потребу за изменом односног гореског законодавства и то било смањењем пореских стопа, било ослобођењем од опорезивања једног минимума који би се кретао од 10.000 до 15.000 дин. месечно, управо у износу просечне плате државног службеника истих квалификација.

Уопште узев, питање опорезивања адвоката, као припадника слободне професије, ствар је за озбиљну дискусију. И раније се ово питање постављало не само код нас, него и у другим земљама. Оно је било предмет широке дискусије и у Савезу адвокатских комора ФНРЈ. Интересантно је напоменути да има и мишљења да би опорезивање адвоката требало да има карактер таксе. По томе адвокат би имао за сваку учињену радњу налепити одговарајући проценат таксе и тиме је одмах својој пореској обавези удовољио. Овај систем има свој недостатак у томе, што би изванредан део послова адвоката остао непопорезован и други што би се, по правилу, овај превађивао на клијента, те би тако престао бити порез на доходак. Уосталом, мислим да је отворен проблем за дискусију опорезивање прихода од адвокатске делатности овом врстом пореза, јер адвокатска делатност није никаква занатска делатност, него је интелектуални рад.

Данашње стање је неодрживо. Садашње пореске стопе на доходак од адвокатури прописане су још пре више година, када су, можда, биле и оправдане. Изгледа да се код одређивања стопа ишло за тим да зарада припадника слободних професија не треба да буде већа, него што је просечна зарада једног одговарајућег по спреми државног службеника или стручног радника. Када су адвокати у погледу опорезивања уврштени у групу са осталим приватним занимањима, свакако је било најпресудније то, какав је однос њихове зараде према плати судија и јавних тужилаца,

* Овај је чланак предат у штампу пре потписивања уговора о соц. осигурању адвоката и предаје меморандума Савеза адв. комора ФНРЈ Министру финансија ФНРЈ о опорезивању адвоката за 1952 и аконтација на порез на доходак за 1953.

које су биле прилично ниске, а да би се на овај начин спречио нежељени одлив кадрова из судства у адвокатуру, која је тенденција већ била настала. Међутим, у даљем развоју нашег привредног живота знатно су се измениле економске прилике, изменио се положај адвокатуре, развиле се потребе адвоката, као припадника једне изванредно важне професије, па је тако порески систем у односу на адвокатуру, у данашњим условима, постао кочница даљег развоја адвокатуре и он угрожава њену материјалну базу. Ако се сада узме упоређење са платама судија и јавних тужилаца, па и осталих службеника правне струке, онда се јасно види, да зарада адвоката у знатноме изостаје иза ових плата. Сада више нема бојазни од несразмере ових плата и прихода адвоката, те да би настао одлив кадрова у адвокатуру. Сада је време, а обзиром већ и па попуњене кадрове у судству, да се овај однос усклади.

Колектив адвоката и адв. приправника у Кикинди на своме састанку од 4 октобра 1952 године извршио је веома корисну и речиту анализу овог проблема, На темељу ове анализе И. О. Адвокатске коморе за АПВ сачинио је свој меморандум о потреби измене пореског система за адвокате, који је достављен Савезу адв. комора. Неће бити незанимљиво да укратко изнесемо резултат ове анализе.

Плата судија окружног суда крећу се од 10.500 до 18.000 дин. месечно, а уз плату судија има и дечији додатак, потпуно социјално осигурање и на плату не плаћа никакав лични порез. Да би један адвокат могао да оствари чист приход који је једнак почетној плати судије окр. суда тј. 10.500 динара месечно, потребно је да оствари чист годишњи приход од 160.000 динара. Ако се од тог прихода одбије еквивалент, рецимо за један дечији додатак од 36.000 дин. годишње, као и еквивалент оног што пружа социјално осигурање, што чини најмање 30.000 дин. годишње онда такав адвокат има стварно 5.000 динара месечно. Када би адвокат требао да има плату окружног судије у највишој групи он би требао да оствари чист годишњи приход од преко 500.000 дин. Тада би имао 18.000 дин. месечно, али са одбитцима еквивалента за један дечији додатак и за социјално осигурање, његов стваран месечни приход износио би 12.500 дин. Који данас адвокат може остварити овако висок приход!? Већина је и испод првог примера, са чистим приходом од 160.000 динара.

Према садашњој пореској стопи добијају се следећи резултати:

Пореска основица	Порез на доходак	Остаје за живот	
		годишње	месечно
80.000	7.460	72.540	око 6000
120.000	17.460	102.540	8500
160.000	36.660	123.340	10000
200.000	60.660	139.340	11500
250.000	93.160	156.840	13300
300.000	128.160	171.840	14000
400.000	205.160	196.840	16000

Овом прегледу сматрамо да није потребан нарочит коментар, јер да је он сам по себи довољно речит. Само се има додати, да се у овако оствареном чистом приходу налазе и издаци за социјално осигурање, па је тако реалан приход за одржавање живота адвоката и њихових породица знатно мањи, управо добија се корекцијом еквивалента за дечији додатак и социјално осигурање.

У овој години колективи, па и Комора, имали су знатних потешкоћа са пореским органима по питању опорезивања адвоката, јер су многи порески органи пошли од погрешне претпоставке, а та је, да се зарада адвоката креће у односу према припадностима одговарајућих високо квалификованих стручњака, па су тако установљавали пореске основице, и разуме се примењивали одговарајућу високу стопу. Интересантно је напоменути, да су порески органи неких градова чак то стављали и у образложење решења, којима су одбијали жалбе адвоката. Сматрају, надаље, да би адвокат, ако не може да оствари такав приход, променио професију, што је доказ основног неразумевања друштвених прилика и односа. Баш из ове поставке пореских органа види се, да су захтеви адвоката сасвим на месту и да је проблем правилно захваћен. Ми се са њима разилазимо само у питању могућности остварења висине прихода у сразмери према припадностима одговарајућих стручњака, а коју немогућност ми видимо у систему опорезивања.

Адвокатска комора за АПВ, у већ поменутом меморандуму, ставила је предлог, да се већ од 1 I 1952 године и аконтација пореза и сам коначни разрез обрачунавају по знатно нижој пореској стопи и то на тај начин, што би Влада ФНРЈ донела Уредбу о порезу на доходак од адвокатског занимања, а која би Уредба омогућила адвокатима постизавање прихода од адвокатске делатности, у сразмери са просечном платом судије окружног суда.

Овај предлог изгледа овако :

Пореска основица	Пореска стопа
до 12.000 динара	3 %
преко 12.000 „ до 20.000	360 дин. + 5% на приход преко 12.000
„ 20.000 „ до 30.000	760 дин. + 7% „ „ „ 20.000
„ 30.000 „ до 100.000	1.460 дин. + 9% „ „ „ 30.000
„ 100.000 „ до 250.000	3.260 дин. + 14% „ „ „ 100.000
„ 250.000	31.260 дин. + 60% „ „ „ 250.000

Осим тога у меморандуму је тражено, да се основа за соц. осигурање већ и за 1952 годину узме у обзир као одбитна ставка,

а у најмању руку, да се као одбитна ставка призна еквивалент соц. осигурања и еквивалент једног дечијег додатка.

Сматрамо да би овај предлог из меморандума И. О. Адвокатске коморе за АПВ моментано знатно поправио економске прилике адвоката, до коначног решења питања опорезивноћа адвоката, које решење надамо се има ускоро да уследи, а које такође треба да води рачуна о овом предлогу.

На крају треба подвући једну веома важну чињеницу. Пројекат новог Упутства о разрезу пореза на доходак на приходе Мин. финансија ФНРЈ води рачуна углавном о свим оправданим захтевима адвоката, односно Адв. комора и Савеза адв. комора о разрезу пореза на доходак од адвокатске делатности. Тако у првом реду у потпуности признаје пословне књиге адвоката. Од бруто прихода, као трошак сматра све нужне расходе, као што су кирија, трошкови огрева, осветљења и тд., издаци за канцеларијски материјал, плате приправника и осталог особља, допринос социјалног осигурања службеног особља, као и износ који служи као основ за обрачун за социјално осигурање адвоката, а исто тако и одговарајући допринос за социјално осигурање. Овај пројекат постаће обавезно Упутство након ступања на снагу Уредбе о социјалном осигурању адвоката.

Проширење обима адвокатуре. За успешно учвршћивање и проширење материјалне базе адвокатуре у првом реду јесте и проширење обима пословања адвоката. Зарада увек одговара обављеним пословима. До сада знатан део послова који би спадали у обим пословања адвокатури обављан је мимо адвокатуре. Тако велики број спорова који је вођен пред нашим арбитражама обављан је са незнатним учешћем адвоката. Те су спорове углавном водили правни референти који су обично обављали и административне послове у својим предузећима. Арбитраже су баш биле те, које су указале на слаб рад ових правних референтата и упутиле надлежне органе на адвокате. Савез адвокатских комора и саме Адвокатске коморе кроз задње 2 године много су уложиле напора да привредна предузећа пређу на заступање по адвокатима. У овом правцу још треба да се ради, јер има и данас изванредан број привредних предузећа која не ангажују адвокате, у арбитражним споровима, него се служе својим службеницима. Ово је чест случај нарочито у провинцији. Тако је колектив адвоката у Белој Цркви недавно обавестио Адвокатску комору у Н. Саду да ни један адвокат не заступа привредна предузећа. Када би сва привредна предузећа узимала адвокате за своје право-заступнике, што ће ускоро верујем и бити у интересу самих тих предузећа, онда би се обим пословања адвокатуре знатно проширио, а у многама и изнемуо карактер.

Земљорадничке задруге и Сељачке радне задруге такође слабо користе адвокате. Адвокатска комора у Н. Саду са своје стране указала је како органима власти тако и задружним организацијама на готовост адвоката да стручно и савезно пружају правну помоћ овима. У задње време примећено је да је мањи број

сељачких радних задруга, у неким својим споровима, ангажовао адвокате. У Војводини, где је задругарство развијено, заступање задруга огромно ће проширити обим пословања адвокатури. Разуме се да су привредна предузећа и задруге прилично уздржљиви у ангажовању адвоката, пошто они још нису учврстили свој углед, у новом друштву. Али ће квалитетан рад и залагање које треба адвокати да уложе нарочито код ових послова разбити ово неповерење и тада ће наши адвокати у многоме решити проблем свога пуног уписања.

У склоп ових проблема спада и проучавање питања бесплатне правне помоћи. По пракси судови пружају ову помоћ сваком ко се на њих обрати, без обзира да ли дотични располаже уверењем о сиромаштву или не. Бесплатна правна помоћ, коју пружају колективи адвоката обухвата само она лица, која имају уверење о сиромаштву. Сматрамо да више нема никаквог оправдања, да ту бесплатну правну помоћ користе и лица која нису социјално угрожена. Судови би требали да престану са пружањем правне помоћи, а ову службу треба да преузме сама адвокатура, али само за она лица, која добију од надлежних нар. власти уверење о сиромаштву. На овај би начин социјално угрожени имали стварну и ефикасну правну помоћ, док би се обим рада адвокатура проширио.

Заступање адвоката пред Војним судовима такође још није коначно решено, али је оно и од стране Савеза адвокатских комора постављено и очекује ускоро своје правилно решење. Адвокати ће ускоро имати најшире могућности за заступање пред Војним судовима, уз минимална ограничења, која су у данашњим нашим условима нужна. Мерадавни органи, који треба ово питање да реше, увиђају и изражавају, да овај захтев адвоката није неоправдан, очекују да ће адвокати корисно послужити, и у војном правосуђу. И на овај начин ће доћи до проширења обима пословања адвокатури.

Потребно је поставити и питање награде адвоката као бранилаца по службеној дужности. Ове награде се данас не исплаћују, а често се адвокати одређују као браниоци по службеној дужности. Данас, кад адвокати живе искључиво од свога рада, треба и ово питање решити једино онако како то одговара принципу награђивања у социјалистичком духу, где се сваки рад плаћа према његовој вредности.

Питање станбених и пословних просторија. Станбено питање адвоката такође спада у ову област разматрања. Питање пословних просторија адвоката предмет је сталне бриге Адв. комора. Основна потешкоћа код решавања овог питања јесте, оскудност станбеног простора, а негде и неразумевање потреба адвокатури, но ово све мање. Јасно је, да ће адвокатура моћи правилно функционисати тек онда када сви адвокати буду имали одговарајуће и пристојне пословне просторије, које ће омогућавати правилан рад, па у овом правцу треба наша настојања и надаље подржавати. Обзиром на нове мере за одржавање и проширење

станбеног фонда, отвориће се и нове могућности за правилније решење овог питања, па ће и ова потреба бити правилније задовољена, него што је то данас.

Сва ова питања која смо овде покушали да анализирамо спадају у јединствен проблем заснивања и учвршћивања материјалне базе адвокатуре, која се неминовно има поставити на здраву и чврсту основу у општем интересу нашег друштва.

Милорад Бојић

СУПРУЖАНСКО НАСЛЕЂИВАЊЕ

На територији старе Југославије у области наследног права било је 6 различитих поредака — подручја и као седми се може сматрати шеријатско наследно право, лично наследно право Муслимана. На свима тим подручјима супружанско наслеђивање било је различитим прописима регулисано.

Пошто се у оквиру једног чланка не могу изнети сви ти правни прописи, позабавићу се само са два, нама најближа подручја, а то су србијански и војвођански.

По Грађанском закону краљевине Србије преживели брачни друг могао је наследити умрлог брачног друга само ако иза њега није остало одн. ако не постане наследником ниједан од сродника, ни из шестог колена женске лозе. Само у томе случају наслеђивао је преживели брачни друг целокупну заоставштину у својину, као законски наследник умрлог. Поред наслеђивања у својину постојала је, као нека допунска наследно-правна установа удовичко ужитак у стицању права коришћења и убирања плодова целокупне заоставштине или само једног њеног дела. (Ово је припадало само жени, а не и мужу на добрима умрле жене). Обим удовичког уживања зависио је од тога какви мужевљеви сродници су се појављивали као наследници. Ако су постојали и тражили наследство мужевљеви сродници из првог или другог наследног колена, удовица је имала право уживања на једнаком делу са свима овим наследницима. Ако су се као наследници јављали сродници из трећег и даљних наследних колена, удовица је имала право ужитка над целокупном заоставштином.

По војвођанском праву постојала је „*successio vidualis*“ и „*ius vidualis*“. Право на удовичко наслеђивање имала је само жена племића и ткзв. *honoratiore*-а, али само онда ако из остављача остану законити потомци. Предмети наслеђивања су биле извесне покретнине, као и један део из стечене покретне имовине мужа. Садржина институције удовичког права плодуживања је била: да је удовица имала право за цело време свога живота до преудаје, живети на заоставштини и убирати плодове од целе заоставштине свога мужа. Ако није било десцендената удовица је стицала право удовичког уживања на целој имовини коју су други наслеђивали на пр. наследници по грани.

Имовина од гране припадала је оној грани од које је наслеђена, па тек ако није било ни потомака, ни предака, ни побочних сродника који би је имали да наследе као имовину од њихове гране, — добијала би статус стечене имовине и припадала би преживелом брачном другу. За време брака стечена имовина припадала је у својину преживелом брачном другу, ако умрли није оставио својих потомака. Муж није могао располагати имовином на тај начин, да удова услед овог расположења, добије мање него што би јој припало у случају ограничења њеног удовичког права, што значи да је удовичко право било осигурано као и нужни део.

Народноослободилачка борба донела је корените промене у погледу супружанског наслеђивања. Начело потпуне једнакости мушкарца и жене је прокламовано као тековина НОБ-а, па су доследно томе начелу укинута институти и измењени прописи који су давали предност било мушкарцима или женама, а друго тежило се за тим да на целој територији државе ступе на снагу једнообразни прописи о наслеђивању. У изградњи и формирању тога новог наследног права најважнији задатак је вршила судска пракса, која се развијала у складу са Тезама за Претпројекат закона о наслеђивању (објављен у Архиву за правне и друштвене науке бр. 3 из 1947 год.)

Судска пракса је побољшала наследно-правни положај преживелог брачног друга, што је и у духу схватања нашег народа и у сагласности са чл. 24 Устава. Наши судови на Северу од Ослобођења до краја 1951 год. без разлике проглашавали су преживелог брачног друга као јединог наследника, уколико није остало потомака. Ова устаљена судска пракса је у пуној сагласности са Тезама по којима преживели брачни друг долази у круг првог наследног реда, а под условом да није остало потомака и да је преживели брачни друг живео у заједници са оставиоцем или да му у заједници са оставиоцем није било могуће живети без његове кривице.

Навешћу само једно од многих решења окр. Суда у Суботици које је донесено у жалбеном већу. Диспозитив решења бр. Гж. 469/1952 гласи: „не уважава се жалба брата оставиоца и нападнуто решење I степ. суда бр. 0.286/52 потврђује се.“ У образложењу се дословце вели овако: „по правним правилима о наслеђивању која важе код нас, брачни друг искључује побочне сроднике. Ово правно правило укоренењено је код наших народа. Мало наследника прави питање од овога, користећи се забуном која је настала променом праксе под утицајем Теза за закон о наслеђивању и Нацрта закона о наслеђивању. Овај суд сматра да је и неправично да се део заоставштине даде брату или сестри, па и родитељу, који читав век можда нису видели остављача, користећи се једино сродством на штету преживелог брачног друга који је провео скоро читав свој живот са остављачем, бринући се о њему и помажући га из дана у дан све до његове смрти. Стога, а пошто нема Закона о наслеђивању, жалбени суд иако зна за становиште заузето на саветовању Врховних судова, сматра да жалба брата остављача није основана, због чега је ваљало донети решење као у диспозитиву.“

Против овог решења незадовољна страна уложила је захтев за заштиту законитости и Врховни суд АПВ под бр. Гзз. 95/1952 од 15 X 1952 год. донео је решење којим се усваја захтев за заштиту законитости и укида се и решење окр. суда бр. Гж. 469/52 као и решење среског суда бр. 0.286/52 са образложењем: „према важећим правним правилима наследног права и према судској пракси, надживелом брачном другу припада само $\frac{1}{2}$ дела оставине, док другу половицу наслеђују побочни сродници, одн. наследници оставитељице, који се позивају на законито наслеђивање, наравно под условом да нема потомака. Пошто нижи судови нису применили наведена правна правила, то су повредили закон тиме, што су целу заоставштину предали надживелом брачном другу.“

Ми правници можемо дискутовати о томе да ли нашем правном схватању више одговара систем по коме преживели брачни друг сам за себе чини наследни степен или у томе степену конкурише са сродницима т. ј. решење и образложење окр. суда или Врховног суда АПВ, имајући у виду да је делација настала 1 II 1952 год., да је решење окр. суда донесено 30 VI 1952 год. и решење Врх. суда АПВ 15 X 1952 год. дакле, после саветовања претседника и судија Врховних судова одржаног између 1 и 3 XI 1951 год. Као што је познато после тога саветовања објављено је, да је на том саветовању прихваћено следеће гледиште: „ако иза оставитеља нису остали потомци брачном другу се признаје право наслеђивања на $\frac{1}{2}$ заоставштине, а друга половина припада сродницима оставиоца који по закону могу наследити, — ако таквих сродника нема, брачни друг наслеђује целу заоставштину. Ова пракса углавном важи као устаљена судска пракса.“

Истина ово гледиште није обавезно, али се може (по моме мишљењу и треба) сматрати као умесан и користан путоказ за формирање једнообразне судске праксе за целу територију наше државе.

Међутим, сматрам да је у противности са нашим правним схватањем у „Гласнику“ Адв. коморе АПВ бр. 5 објављено решење Врх. суда АПВ бр. Гзз. 70/1952 којим се ништи правомоћно решење ср. суда у Сомбору бр. 0.809/1949 јер је у томе решењу ср. суд прогласио жену за јединог законитог наследника обзиром што није остало потомака. Прегледао сам све списе и утврдио сам, да је у наведеном случају делација настала 8 X 1949 год. и ср. суд је исте године спровео оставински поступак. Решењем бр. 0.809/49 оставина (покућство и $\frac{1}{2}$ дела куће у предграђу, друга половина је женина) предата је преживелом брачном другу, пошто није остало потомака. Побочни сродници затражили су обнову поступка и да учествују у подели заоставштине, али је њихов захтев одбијен. На основу правомоћног решења некретнине су предате у посед брачног друга и на $\frac{1}{2}$ дела заједничке куће укњижено је право власништва у корист жене. 30 VI 1950 год. умрла је жена. Оставина је расправљена под бр. 0.681/50, покретнине су и опет правомоћним решењем предате у посед њеним наследницима, и кућа је у з. к. преписана на њихово име. Наслед-

ници су 1950 год. продали своје сувласничке делове трећој особи, чије власништво је након добивеног одобрења Гр. н. о. укњижено у зкњ. ул. бр. 9040 к. о. Сомбор решењем бр. Дн. 574/1951. Као што се види све ове радње извршиле су надлежне власти на основу правомоћних решења и применом тада важећих правних прописа.

И када је све ово извршено, — равно после 3 године — доноси Врх. суд АПВ решење бр. Гзз. 70/52 и ништи правомоћно решење ср. суда бр. 0.809/1949 које је послужило као основ за доношење читавог низа судских решења и горенаведених судских поступака.

Не видим какове „тешке повреде закона“ су изазвале потребу да Јавно тужиоштво учини предлог за поништај судских решења која су још пре 3 година постала правомоћна и извршива, али предвиђам шта ће све настати када ср. суд у Сомбору буде поступио у смислу упутства садржаних у гореназначеном решењу. Ср. суд ће пре свега поништити своје још пре 3 године постало правомоћно решење о реду наслеђивања, које је донео по своме судијском уверењу, а у складу са тада постојећом устаљеном судском праксом у тој правној области. После тога ће се ништити сва каснија решења у вези са оставином жене, брисаће се правомоћне убележбе у з. књигама, права власништва трећих добронамерних лица која су у својој кући извршила разне преоправке, дограђивања итд. — обавезаће се стари наследници да примљено покућство, стари намештај, одео итд. које су у међувремену изанђале и ислужиле, предаду новим наследницима итд. Покренуће се лавина парница, створиће се хаос, који ће уздрмати правну сигурност и пољуљати веру добронамерних људи у исправност правомоћних судских решења.

Ако је решење Врх. суда АПВ бр. Гзз. 70/52, уследило зато што је на саветовању Врх. судова крајем 1951 год. у погледу супружанског наслеђивања заузето ново становиште супротно ономе које је до тада устаљена судска пракса важећа на овој правној територији афирмирала, а која се стално и конзеквентно спроводила од ослобођења до данас, — онда је то решење погрешно примењено у конкретном случају, јер резултати и одлуке саветовања могу се односити само на оне случајеве где је делација настала после обнародовања тога становишта дакле, од децембра 1951 год. Каснија судска пракса никада не може имати повратно-правно дејство и послужити као разлог за ништење правомоћних и извршених судских решења, која су у помањкању позитивног закона донесена у складу са устаљеном судском праксом, јер је то у пуној противности са освештаним правним принципима и правилима.

Захтев за заштиту законитости је посебно изванредно правно сретство и по слову и духу Закона о уређењу народних судова и Закона о јавним тужиоштвима требало би се примењивати само онда, када је повреда закона крупнијег значаја. Држим да би интересантно било отворити дискусију о томе, да ли има места захтеву за заштиту законитости у случају када није повређен или

неправилно примењен закон, јер закон и не постоји, пошто још није донесен и нападнута судска одлука се оснива једино на устаљеној судској пракси. Радови око новог Закона о наслеђивању завршени су. Очекује се да ће се скоро објавити. Пошто данас судови скоро без разлике примењују правно правило да супрузи припада само $\frac{1}{2}$ дела зоставштине, неби ли било правилније захтеве за заштиту законитости у погледу супружанског наслеђивања одложити за оно време, када Закон о наслеђивању буде обнародован, а дотле препустити судовима да решавају супружанско наслеђивање по своме уверењу и слободној оцени, а у складу са устаљеном судском праксом, и уложити захтев само у случајевима када нису примењена правна начела утврђена на саветовању врх. судија, када је делација настала после обнародовања тих одлука дакле, после децембра 1951 год. Моменат делације мора бити меродаван при расуђивању питања који правни прописи су у важности и имају се примењивати.

Д-р Косиа Поповић

СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ АДВОКАТА

1. Опште напомене

Социјално осигурање је институција друштвене заштите лица у радном односу. Оно је саставни део основних права лица у радном (службеном) односу или боље рећи сваког трудбеника, чија је делатност друштвено корисна. Зато је право на социјално осигурање загарантовано радницима и службеницима Уставом ФНРЈ (став 2 члана 20) и Законом о социјалном осигурању радника и службеника и њихових породица и оно претставља према томе једну од најзначајнијих тековина радничке класе. Значај социјалног осигурања је не само социјално-политички, већ исто толико и привредни. Трудбеник у социјалистичком друштву само радом обезбеђује средства за живот себи и својој породици, а социјално осигурање заштићује трудбеника у случају болести, несреће, изнемоглости, старости и смрти. Још више, социјално осигурање обезбеђује потпуну здравствену заштиту осигураницима и члановима њихове породице и на тај начин оспособљава трудбеника и враћа га у привреду, односно његовом редовном послу. Обезбеђењем здравствене заштите члановима породице, трудбеник није изложен већим расходима у случају болести члана породице, па је у том случају заштићен његов редовни животни стандард и могућност редовног и несметаног обављања свога посла. Према томе, институцијом социјалног осигурања заштићени су сви ризици који могу настати код осигураника за време његовог рада.

Потпуна заштита радника спроведена је кроз наш систем социјалног осигурања, изражен у Закону о социјалном осигурању радника и службеника и њихових породица од 21 јануара 1950 године. Напоменућемо само основна начела нашег социјалног осигурања :

— социјално осигурање је право, односно обавеза свих лица у радном (службеном) односу, засновано на закону. Свако лице које заснује радни однос самим тим је стекао право на социјално осигурање, односно са тим моментом обавезно је на социјално осигурање. Према томе социјално осигурање обухвата сва лица у радном (службеном) односу на подручју државе;

— социјално осигурање је јединствено. Сва права предвиђена прописима о социјалном осигурању стичу под истим условима сви радници. Органи код којих осигураници остварују своја права јединствени су, а исто тако јединствен је поступак и заштита тих права. Не може бити различито третирање осигураника;

— социјално осигурање је потпуно, јер обухвата и осигурава све ризике услед којих се смањује или губи радна способност људи у радном односу, као што су болест, несрећа, изнемоглост, старост и смрт;

— обим и висина права из социјалног осигурања зависи од дужине радног стажа и стручних квалификација осигураника;

— средства за финансирање социјалног осигурања обезбеђују се за раднике и службенике из општег друштвеног доприноса, а за осигуранике слободних професија (књижевници, адвокати, уметници и др.) из посебног доприноса који плаћају ове професије, односно њихови чланови;

— права из социјалног осигурања обезбеђена су двоструком административном и судском заштитом;

— социјално осигурање може се проширити и на лица ван радног (службеног) односа, чија је делатност друштвено корисна, као и на лица слободних професија. Ово начело изражено је у члану 5 Закона о социјалном осигурања, по коме су осигурани као и лица у радном односу:

а) чланови претставничких и њима одговорних органа;

б) изабрана лица на сталним дужностима уз сталну награду у одређеним друштвеним организацијама,

в) чланови занатских произвођачких задруга и рибарских задруга којима је рибарење једино занимање.

Осигурани су за случај болести и несреће на послу:

а) студенти и ученици стручних школа и курсева за време вршења обавезне праксе обавезног практичног рада,

б) лица која организовано привремено учествују на јавним радовима са платом или без плате,

в) лица на издржавању казне.

Спровођењем начела осигурања лица ван радног односа чија је делатност друштвено корисна изражава се тенденција нужног прерастања система класичног социјалног осигурања у систем општег, националног обезбеђења свих трудбеника.

Поред већ проширеног социјалног осигурања на поменуте категорије трудбеника ван радног односа, социјално осигурање се стално и постепено проширује и на друге категорије трудбеника, чије се осигурање показује као друштвено потребно и могуће. До сада је путем посебних уговора или управних нормативних

аката проширено социјално осигурање на свештенике, књижевнике, слободне филмске уметнике, а сада и на адвокате.

II Друштвена потреба и правна основа социјалног осигурања адвоката

Друштвена потреба социјалног осигурања адвоката извире из саме функције адвокатури, односно из задатка које она има по одредбама Закона о адвокатури: „да пружа правну помоћ установама, предузећима, организацијама и појединцима у остваривању њихових права и законом заштићених интереса и да на тај начин помаже државним органима у правилној примени закона и учвршћењу правног поретка у држави.“ Функција и улога адвокатури још више је наглашена у Одлукама IV Пленума ЦК КПЈ за даље јачање правосудја и законитости, у којима је констатовано, да, у вези са јачањем улоге судства и законитости, адвокатски позив такође добија своје значајно место у нашем правном систему. Адвокатура постаје све више установа којој је поверено заступање грађана, предузећа и организација, као и указивање истима правне помоћи, односно одбрана и заштита права човека и установа.

Овим је довољно подвучен значај адвокатури у садашњем степену развитка социјалистичке демократије у нашој земљи. Адвокатура постаје саставни део наших правосудних установа, а адвокати категорија трудбеника чији се положај и друштвена користност изједначају са положајем и улогом службеника у правосудним установама

С обзиром на овакав положај и улогу адвоката у нашем друштву, неопходно је предузети мере за побољшање њиховог материјалног положаја. Међу првим мерама које је донела народна власт и Партија за олакшање правилне изградње нове адвокатури јесте социјално осигурање адвоката.

Правни основ социјалног осигурања адвоката чалази се у одредби члана 5 става 5 Закона о социјалном осигурању радника и службеника и њихових породица, по којој Влада ФНРЈ може социјално осигурање проширити потпуно или делимично на адвокате, као на категорију трудбеника чија је делатност друштвено корисна, и прописати услове за то осигурање. Савет за законодавство и изградњу народне власти Владе ФНРЈ донео је, на својој седници од 3 јула 1952 године, закључке у смислу члана 5 став 5 поменутог Закона о социјалном осигурању лица слободних професија, у коме су одређени услови и начин спровођења социјалног осигурања појединих категорија слободних професија. На основу овога Савез адвокатских комора ФНРЈ, по овлашћењу Адвокатских комора у Београду, Загребу, Љубљани, Сарајеву, Скопљу и Новом Саду, закључио је за Саветом са народно здравље и социјалну политику Владе ФНРЈ Уговор о социјалном осигурању адвоката. Уговор је закључен и потписан у Београду 8 децембра 1952 године, с тим, да ступа на снагу и примењује се почев од 1 јануара 1953 године.

III Начела и карактеристике уговора

Сходно принципима на којима се заснива наш садањи систем о социјалном осигурању радника и службеника, а обзиром на од-

редбе члана 5 става 5 Закона о социјалном осигурању радника и службеника и њихових породица и Закључка Савета за законодавство и изградњу народне власти Владе ФНРЈ, Уговор о социјалном осигурању адвоката заснован је, углавном, на следећим начелима, која уједно означају карактеристике овог осигурања:

1) *Начело уговорности*. С обзиром на посебан положај приватних професија, као друштвених категорија, односно обзиром на различити статус чланова слободних професија према статусу радника и службеника, усвојен је принцип слободног уговарања социјалног осигурања припадника ових професија. Преме томе, уговор је правни акт из кога адвокати непосредно заснивају право на социјално осигурање. У уговору су регулисане све специфичности и посебни услови осигурања адвоката, који се разликују од осигурања радника и службеника, као што су: стицање само појединих права, ограничење обима и висине тих права, посебни услови за стицање и уживање права на основу социјалног осигурања итд. При овом треба имати у виду, да се уговором не могу одређивати нова или већа права, нити стицање тих права под повољнијим условима од оних који важе за раднике и службенике по општим прописима о социјалном осигурању. У вези с тим, треба напоменути, да уколико уговором нису постављена ограничења, појединих права, посебни услови за стицање, остваривање и уживање тих права, примениће се општи прописи о социјалном осигурању који важе за раднике и службенике.

2) *Начело обавезности и јединствености*. Даном ступања на снагу уговора стићу право и обавезни су на осигурање сви адвокати, који врше адвокатуру на подручју ФНРЈ. Од тога дана настају сва права и обавезе које проистичу из уговора, како за републичке адвокатске коморе, односно покрајинску-адвокатску комору у Новом Саду и Савез адвокатских комора ФНРЈ, тако и за сваког појединог адвоката. Од обавезе осигурања нису изузете нити поједине Адвокатске коморе, нити поједини адвокати. Све обавезе по уговору односе се у потпуности и на адвокате који имају право на пензију или уживају пензију по неком другом основу, с обзиром да се право и обавеза на осигурање заснива на начелу солидарности свих чланова једне ризичне заједнице, као и на начелу свеобухватног осигурања свих припадника једне категорије трудбеника, на коју се проширује социјално осигурање. Опште правило узајамног повезивања права и дужности примењено је и у социјалном осигурању

Пошто уговор просторно важи и за цело подручје државе, самим тим ће се тај уговор јединствено примењивати тј. сваки адвокат, под истим условима, стиче, остварује и ужива иста права на основу социјалног осигурања.

3. *Начело делимичног осигурања*. Уговором су адвокатима обезбеђена основна права из социјалног осигурања тј. потпуно болесничко и пензионско осигурање, док су остала права, као што су право на материјално обезбеђење у случају трудноће и порођаја, право на додатке на децу, право на други посао и преквалфика-

цију, изостављена. Ова права су према свом карактеру и намени везана углавном и првенствено за лица у радном (службеном) одлосу. Поред тога, приликом одређивања обима и висине појединих права узет је у обзир специфични карактер адвокатског позива, потреба појединих права из социјалног осигурања и економски положај адвоката у вези са принципом пуног покрића појединих права која се обезбеђују уговором.

4) *Начело потпуног покрића права из социјалног осигурања која се обезбеђују уговором* - Ово начело уговора у складу је са одредбама Уредбе о доприносу за социјално осигурање (Службени лист ФНРЈ број 18/52- члан 1 и 2 став 3), према којима се, за покриће расхода из социјалног осигурања, плаћа допринос у Фонд социјалног осигурања и то :

— за раднике и службенике у привреди овај допринос плаћају та предузећа, издвајањем износа од 45% од друштвеног доприноса предузећа ;

— за службенике и раднике запослене код друштвених органа и установа овај допринос наплаћује се на терет предрачуна тих органа и установа ;

— за раднике и намештенике запослене код приватних послодаваца допринос плаћају сами послодавци ;

— за осигуране чланове појединих слободних професија допринос плаћају или организације или сами чланови тих организација, према томе како се уговором утврди.

Стопа доприноса за покриће свих права из социјалног осигурања (потпуно социјално осигурања) износи 45% од зараде (плате), односно од одређеног основа осигурања. Уколико се уговором или другим прописима одређују осигураницима мања права из социјалног осигурања (делимично социјално осигурање) сразмерно се смањује и стопа доприноса, и то према врсти и висини права која се обезбеђују.

Садањи систем финансирања социјалног осигурања није заснован на принципу капиталног покрића тј. на принципу уплаћивања премија (доприноса) за потпуно покриће свих садањих и будућих права која буду остварена на основу социјалног осигурања. Сада се примењује систем разреза доприноса за покриће расхода за један краћи период.

Овде је важно напоменути, да се код одређивања висине стопе доприноса за приватне професије узима у обзир плаћање и оних година проведених у приватној професији пре спровођења осигурања односно пре 15-V-1952 године. Међутим, повећање стопе доприноса која услед тога настаје, односно повећање расхода преузима на себе у највећем делу само друштво, на терет општег националног дохотка.

5) *Начело обуставе остваривања права из социјалног осигурања за адвокате који нису плаћили доприносе.* Када се имају у виду напред изложени принципи на којима се заснива осигурање лица слободних професија, онда је разумљиво и ово уговорно начело. Фонд социјалног осигурања, из кога се покривају расходи соци-

јалног осигурања, обезбеђује се редовном и уредном уплатом доприноса од свих обвезника. Техника ове уплате је кратка и ефикасна тј. допринос се убира приликом уплате друштвеног доприноса, односно исплате плате и зарада. Ово је у осталом и разумљиво с обзиром на социјалне и економске циљеве којима је намењен допринос за социјално осигурање. Целокупни социјалистички сектор, а може се рећи и приватни, нема дужних доприноса. Из истих разлога у уговору је поред осталих мера и поступка за редовну уплату доприноса од стране адвоката, предвиђено обустављање остваривања права из социјалног осигурања за оне адвокате (и чланове њихових породица), који не уплате износ одговарајућег доприноса у року од два месеца од дана доспелости, узимајући као дан доспелости последњи дан у сваком месецу. Сасвим је разумљиво, обзиром на напред изложене принципе финансирања социјалног осигурања, да, ако се не плаћају доприноси за обезбеђење појединих права, не може се ни захтевати остваривање тих права, јер је основни услов сваког осигурања, уплата одговарајућих доприноса (премија) за то осигурање, па било оно на бази социјалног осигурања или приватног осигурања (ДОЗ).

IV Права која се обезбеђују уговором, услови за стицање и поступак за остваривање и заштити тих права

Права која адвокати, односно чланови породице адвоката могу стећи из социјалног осигурања на основу закљученог уговора (члан 2 Уговора) јесу :

- 1) Право на здравствену заштиту,
- 2) Право на материјално обезбеђење за случај привремене неспособности за рад услед болести,
- 3) Право на инвалидску пензију,
- 4) Право на старосну пензију, и
- 5) Право на породичну пензију.

Да би се адвокати могли боље упознати са овим правима, односно о корисницима права, о обиму и висини сваког појединог права, о условима за стицање и поступку за остваривање, уживање и заштиту тих права, и да би на тај начин адвокати могли правилно и брзо доћи до својих права, објаснићемо ове моменте посебно за свако поједино право.

1) Право на здравствену заштиту.

Адвокат стиче право на здравствену заштиту без обзира на дужину адвокатског или другог радног стажа. То значи да може користити ову заштиту одмах од 1 јануара 1953 године, када Уговор ступа на снагу, односно од првог дана када отпочне са вршењем адвокатуре, када адвокат отвори канцеларију после ступања уговора на снагу. Коришћење здравствене заштите траје док је та заштита оболелом адвокату односно члану његове породице потребна. Према томе право на здравствену заштиту лица која су осигурана је безусловно, потпуно, неограничено и бесплатно (члан 13 став 1 Закона). Започето коришћење здравствене зашти-

те, у ма којој здравственој установи (амбуланта, поликлиника, болница, санаторијум, бања утд.) траје док је потребно чак и у случају да адвокат престане са вршењем адвокатуре. Право на здравствену заштиту иде и даље. Ако се адвокат разболи у року од месец дана по престанку вршења адвокатуре, има право на здравствену заштиту (члан 13 став 2 Закона). Ако пак лекар утврди да је болест настала још за време вршења адвокатуре, онда адвокат има право и на материјално обезбеђење, разуме се ако та болест траје дуже од два месеца, с обзиром на одредбу члана 3 Уговора, и то у износу од 12.000 динара месечно.

Право на здравствену заштиту у истом обиму имају и чланови породице адвоката и могу је стицати и уживати за све време, за које и адвокат има право тј. за све време вршења адвокатуре и месец дана по престанку адвокатуре, односно и после овог рока за време док адвокат ужива материјално обезбеђење (упутства). На пример, адвокат је прекинуо адвокатуру и после 10 дана лекар установи да је оболео од тифуса, који је настао још док је адвокат вршио адвокатуру. У том случају адвокат има право на бесплатну здравствену заштиту док му је она потребна, а после 2 месеца боловања и право на материјално обезбеђење, које ће уживати док је неспособан за рад. За све ово време, док се адвокат лечи, и то од почетка лечења па све док прима материјално обезбеђење, могу стећи право на здравствену заштиту и користити је док је она потребна и чланови породице осигураног адвоката (упутства).

а) Обим здравствене заштите

Здравствена заштита, на коју имају право осигурани адвокати и чланови породице адвоката, обухвата према члану 12 Закона следеће :

- 1) Медицинску помоћ и лечење у здравственим установама или у стану болесниковом,
- 2) Лекове и друга лековита средства,
- 3) Справе за лечење и санитетски материјал,
- 4) Лечење у болницама и природним леčiliштима (бањама и климатским местима),
- 5) Опоравак у опоравилиштима после болести,
- 6) Породиљску негу,
- 7) Зубну негу и зуботехничку помоћ,
- 8) Протезе, ортопедске и друге помоћне справе.

Као што се види адвокати и чланови њихове породице могу користити установе и сва средства здравствене заштите у нашој земљи и то по најмодернијим правилима и методама лечења. Изузетно, адвокати могу бити упућени, као и остали осигураници на лечење у иностранство, ако би то лечење, према природи болести и нахођењу наших компетентних здравствених фактора, било потребно и ефикасно, и ако тако лечење не може бити обезбеђено у нашим здравственим установама.

б) Путни трошкови

Адвокату или члану његове породице, који је у циљу коришћења здравствене заштите (лекарског прегледа или лечења) упућен ван места у коме се налази адвокатска канцеларија, односно у коме станују чланови његове породице, имају право на накнаду путних трошкова (члан 15 Закона). Ови путни трошкови одређују се према прописима који важе за све остале осигуранике. Накнада путних трошкова обухвата :

- а) накнаду за лични превоз, и
- б) накнаду у виду дневнице за остале трошкове.

Накнада за лични превоз припада за најкраћу релацију и за најјефтиније превозно средство. Наиме, припада накнада за трећу класу путничког воза, а за остале класе воза и врсте воза, као и евентуално коришћење других превозних средстава, само према препоруци лекара. Аутобуска веза може се користити само тамо, где нема железничког саобраћаја.

Дневнице се одређују за осигуранике које иду на лекарски преглед (комисиски или специјалистички) и то 100 динара за цео дан, а 50 динара за пола дана; Међутим, када осигураник иде на бањско или климатско лечење, као и на лечење у болницу, дневница износи 60 динара. За чланове породице дневница износи 60 динара за цео дан, односно 30 динара за пола дана.

Ако је болесном адвокату, односно члану његове породице, по оцени лекара, односно надлежног органа здравствене службе, неопходно потребан пратилац за време путовања, односно за време лечења у здравственим установама, припада адвокату накнада путних трошкова и за пратиоца. За децу до 14 година претпоставља се да је увек потребан пратилац и то само за време одласка и повратка са лечења, а за децу до 1 године, односно до 3 године по препоруци лекара, пратилац је потребан и за време лечења у здравственој установи. Ако је сам пратилац осигураник, онда има право, поред путних трошкова, још и на накнаду за изгубљену зараду (плату), у висини која му припада по прописима о социјалном осигурању, као да је неспособан за рад (упутства).

в) Чланови породице

Под члановима породице адвоката, која имају право на здравствену заштиту, сматрају се према члану 14 Закона и објашњењима за примену тога члана :

а) брачни друг, кога осигураник издржава. Овде се подразумева брачни друг из законитог брака. Као услов поставља се, да адвокат издржава брачног друга. Али у пракси ретко се покаже потреба да се овај услов доказује, јер је правило да брачни друг издржава свог брачног друга, односно да ту постоји узајамно издржавање, па чак и у случају ако је например, осигураник са мањим приходима, а брачни друг који није осигураник (занатлија и слично) има веће приходе ;

б) деца, и то : деца рођена и браку, ван брака, усвојена деца, пасторчад и деца без родитеља коју осигураник издржава. Сва

ова деца имају право на здравствену заштиту под условом да адвокат поднесе доказ да их издржава. Као деца без родитеља, према обавезном тумачењу Предизијума НС ФНРЈ, сматрају се и деца, чији су родитељи напустили земљу или су непознатог бора-вишта, као и деца која имају једног или оба родитеља, који су неспособни за привређивање и немају имовине из које би се деца могла издржавати. Неспособност за привређивање мора бити потпу-на и доказана са стране инвалидско-пензионе комисије;

в) унучад имају право на здравствену заштиту ако их адво-кат издржава;

г) родитељи, очух и маћеха (према обавезним тумачењу Прези-диума НС ФНРЈ), браћа и сестре и дед и баба адвоката — имају право на здравствену заштиту под условом, да докажу да су не-способни за рад, да немају сопствене имовине и да их адвокат издржава. За очуха и маћеху потребан је још један услов, а то је да докажу да су дуже време издржавали и бринули се о адво-кату (кад је то било потребно у току његовог живота). Отац и мати, деда и баба нису дужни да доказују неспособност за рад и то отац и деда ако су навршили 60 година живота, а мати и баба 55 година. Исто тако браћа и сестре до 14 година живота нису дужни да доказују неспособност за рад.

Деца, унучад, браћа и сестре имају право на здравствену заштиту до навршених 17 година живота, ако се школују онда за све време школовања, а најдаље до 24 године живота.

Право на здравствену заштиту имају чланови породице без обзира на године старости, ако је потпуна неспособност за рад наступила пре 17 односно пре 24 године живота.

з) Поступак и надлежности за остваривање и заштити права осигураника на здравствену заштиту.

У поступку за остваривање и заштиту права осигураника на здравствену заштиту учествују здравствени, административни и судски органи.

Здравствену заштиту остварују осигураници преко опште здравствене службе тј. код здравствених установа, као што су болнице, поликлинике, амбуланте, диспанзери, здравствене стани-це, специјалне болнице, санаторијуми, бањска и климатска лечи-лишта итд. Здравствену заштиту остварују осигураници и код овлашћених и одређених лекара за преглед и лечење осигураника. У остваривању заштите учествују и здравствене комисије (нижа и виша) и комисије за бањска и климатска лечења.

Административни органи који учествују у остваривању пра-ва на социјално осигурање су заводи за социјално осигурање срески (градски), који по правилу постоје у свим срезовима и гра-довима, и републички односно покрајински заводи за социјално осигурање, који постоје у седишту сваке републике. Као органи социјалног осигурања постоје још и инвалидско-пензионе комиси-је (више и ниже) као органи (стручни) републичких односно покрајинских завода за социјално осигурање.

Судски органи, Врховни суд Народне републике односно Врх. суд АПВ и Врховни суд ФНРЈ учествују у заштити права на основу социјалног осигурања према Закону о управним споровима, у случају када је другостепеном одлуком завода за социјално осигурање повређено право осигураника на здравствену заштиту.

Ово су опште напомене у најкраћем облику, потребне ради бољег разумевања конкретног поступка адвоката за коришћење здравствене заштите.

Да би адвокати и чланови породице адвоката могли, у случају болости, користити здравствену заштиту, као и остала права из социјалног осигурања, потребно је, да се одмах, по ступању уговора на снагу, пријаве надлежном заводу са социјално осигурање среза (града), као што је то одређено у члану 11 уговора. Адвокати ће приликом пријављивања пријавити, у циљу лакшег одређивања права из социјалног осигурања, године живота своје и чланова породице, школовање деце, одкада непрекидно врше адвокатуру итд.

Кад наступи потреба лечења или ма каквог коришћења здравствене заштите, адвокат ће, за себе или за члана своје породице, прибавити од завода за социјално осигурање у своме срезу, односно граду, болесничку листу и са њом, као легитимацијом за коришћење здравствене заштите, затражити потребно лечење код овлашћеног лекара за социјално осигурање у здравственој установи (амбуланти, поликлиници итд.), где ће добити потребну лекарску помоћ. Ако је хитан случај, осигураник ће добити потребну лекарску помоћ и без болесничког листа, који ће накнадно поднети. У вези са прегледом и лечењем, лекар одређује сва потребна средства и методе (терапију) лечења, санитарски материјал, зуботехничке радове са потребним материјалом итд., затим лекар према потреби упућује на лечење у болнице, санаторијуме, бањска и климатска лечења и сл. Лекар оцењује способност за рад осигураника, на основу чега се одређује право на материјално обезбеђење у смислу члана 3 Уговора, а за боловање преко 2 месеца оцену о радној способности даје здравствена комисија. Овој комисији упућује оболелог адвоката лекар — појединац који га је лечио и то са својим предлогом.

Када је адвокату или члану његове породице потребно лечење у бањским или климатским лечилиштима, ово лечење одобрава надлежни срески (градски) завод за социјално осигурање на основу мишљења комисије за бањска и климатска лечења. Болесника упућује овој комисији лекар који га је лечио и то са својим предлогом и мишљењем о потреби бањског, односно климатског лечења.

Свако боловање мање од 2 месеца, на основу кога се одређује материјално обезбеђење, одобрава директор надлежног завода за социјално осигурање среза (града). Пошто адвокати добијају материјално обезбеђење тек од почетка трећег месеца боловања, ово боловање, као што смо напред рекли, одобрава извршни одбор завода (а не директор) на основу мишљења здравствене комисије.

Ако адвокат није задовољан са решењем завода о праву на боловање преко два месеца (јер за адвокате су у главном интересантна ова боловања) или о праву на бањска и климатска лечења, или о праву на неко средство и санитарски материјал за лечење, има право жалбе против тог решења, и то заводу за социјално осигурање народне републике, односно покрајине. Овај завод решава жалбе на основу претходно прибављеног мишљења више здравствене комисије (члан 18 до 25 Уредбе о оснивању завода за социјално осигурање — Службени лист ФНРЈ број 30/52). У овом жалбеном поступку важно је напоменути, да се мишљење и оцена здравствених комисија и лекара појединачно, на основу којих заводи доносе своје одлуке о конкретним правима, не могу побијати непосредном жалбом вишој здравственој комисији, већ путем побијања саме одлуке завода. Зато ће адвокати, ако су незадовољни са оценом и мишљењем лекара или лекарске комисије, тражити да завод претходно и што пре донесе одлуку, а тек против те одлуке да се жали републичком односно покрајинском заводу за социјално осигурање и да се у тој жалби побија оцена и мишљење лекарске комисије, односно лекара.

Ако је одлуком републичког, односно покрајинског завода за социјално осигурање, која има значај коначног управног акта, повређено право или интерес адвоката (или члана његове породице), који се заснива на позитивним законским прописима, адвокат може против те одлуке покренути управни спор, тужбом надлежном врховном суду народне републике, односно покрајине, а против ове одлуке може се жалбе поднети Врховном суду ФНРЈ.

(Наставиће се)

Миленко Трифуновић
виши правни референт

ПОСЕТЕ КОЛЕКТИВИМА

Као што је познато Извршни одбор Адв. коморе за АПВ. донео је одлуку, да чланови извршног одбора повремено посећују поједине колективе. Ове посете имају за циљ успостављење личног контакта са члановима колектива, реферисање о раду Извршног одбора, о актуелним проблемима адвокатуре, прикупљање мишљења и предлога чланова колектива.

Извршујући ово решење ИО чланови ИО су током месеца децембра 1952 учинили посете следећим колективима:

22 децембра 1952 посетио је колектив у Кули Милорад Ботић, секретар Извршног одбора. На састанку су присуствовали сви адвокати кулског колектива. Милорад Ботић изложио је садржину Уговора о соц. осигурању адвоката, као и упознао присутне са садржином меморандума Савеза адв. комора ФНРЈ који је у питањима опорезивања адвоката предат Министарству финансија ФНРЈ, као и о неким другим проблемима

Чланови колектива поздравили су акт потписивања Уговора о соц. осигурању, изнели су своје потешкоће у раду, осврнули се на

надриписарство које јако цвета у кулском срезу, нарочито у Кули и Врбасу, и изразили своје задовољство са радом Извршног одбора АК за АПВ. На састанку су донете извесне одлуке.

25 децембра 1952 посетили су колектив у Панчеву Јован С. Јегдић, претседник Извршног одбора и Милорад Ботић. Састанак колектива у Панчеву био је врло добро посећен.

Јован С. Јегдић упознао је адвокате са Уговором о соц. осигурању, питањем опорезивања, изнео шта је све Извршни одбор наше Коморе, као и Савез адв. комора предузимао за решење ових питања, док је Милорад Ботић третирао нека актуелна питања адвокатуре. После реферата одржана је плодна и опширна дискусија, па су на крају сви присутни изразили своје задовољство са постигнутим резултатима у раду.

28 децембра 1952 одржали су конференцију са адвокатима колектива Зрењанин, Кикинд и Нови Бечеј, и то у Зрењанину, Милорад Ботић и Коста Хаџи, члан ИО.

Коста Хаџи је приказао Уговор о соц. осигурању адвоката, као и меморандум који је Савез адв. комора поднео Министру финансија ФНРЈ о опорезивању адвоката, док је Милорад Ботић говорио о неким актуелним питањима адвокатуре, указујући нарочито на потребу да се у будуће посвети већа пажња подизању квалитета рада адвокатуре, усавршавању адвоката итд.

Присутни чланови сва три колектива дискутовали су по свим питањима, изразили своје признање Извршном одбору на старању и раду, поздравили намеру ИО да се што пре и коначно реши и питање Пензионог фонда. И ова је дискусија била плодна и на достојној висини, као и дискусије у Кули и Панчеву. Састанку три колектива са подручја окружног суда у Зрењанину присуствовао је и претседник окружног суда Петар Секулић.

Ова три састанка колектива поново су потврдили виталност ових органа наше адвокатуре у Војводини, и указали смернице које треба и даље следити у интересу адвокатуре.

Косџа Хаџи

ЗБИРКА ОДЛУКА ВРХОВНИХ СУДОВА

За сваког правника, а нарочито за адвоката и судију, од неопходне је важности да прати развој судске праксе.

Судска пракса употпуњује примену закона, она регулише и нормира различита тумачења појединих законских прописа.

У федеративној држави као што је наша, и ако су основни закони исти, ипак се у разним Народним Републикама развија, често, судска пракса на различит начин, већ према потребама правног живота дотичне Народне Републике, по неки пут и под утицајем посебних месних обичаја и привредне структуре. Отуда налазимо, по неки пут, различита решења истог питања од стране судова, и код примене позитивних и јасних законских прописа. Но, има материја, које, и ако се наше законодавство брзо развија, још нису обухваћене општим законским позитивним прописима, у којима се одлуке доносе на основу правних принципа старог

права или су, пак, судови дужни сами „да изналазе решења имајући при том у виду свој основни задатак — да нашим грађанима и привредним организацијама пруже заштиту у остваривању њихових права и интереса и да са своје стране допринесу изградњи и учвршћивању социјалистичког друштвеног и правног поретка у нашој земљи“. (Предговор Збирке).

По чл. 123 Устава Врховни суд ФНРЈ оцењује законитост правоснажних одлука свих судова у ФНРЈ у погледу примене савезних закона. Врховни судови република и аутономних покрајина оцењују законитост правоснажних одлука свих судова републике, односно судова аутономне покрајине.

Судови обезбеђују тачно испуњавање закона и прописа са законском снагом, они примењују закон и остале прописе са законском снагом, својим пресудама и одлукама, док Врховни судови, у жалбеном поступку и путем институције захтева за заштиту законитости, дају обавезно тумачење и директиву како се има конкретан законски пропис да примењује.

Зато су од велике важности, за правнике практичаре, одлуке Врховних судова.

И ако је наша стручна штампа објављивала и објављује стално судску праксу, одлуке највиших судова, ипак је било потешкоћа доћи до тих одлука, јер нису биле груписане, нису се могле наћи на једном месту. Одавно се показала као насушна потреба издавање Збирке одлука Врховних судова и Упутстава и расписа Врх. суда ФНРЈ. Сада је ова потреба задовољена.

Ових дана је, као књига Савеза Удружења правника Југославије, у издању „Архива за правне и друштвене науке“ у Београду, а у редакцији Михајла Грујића и Ђорђа Стефановића, секретара Врх. суда ФНРЈ, објављена прва Збирка Одлука Врховних судова и Упутства Врх. суда ФНРЈ, која обухвата период од 1945 до 1952 године.

Збирка доноси одлуке из кривичног права, грађанског права, и на крају Упутства Врх. суда ФНРЈ. Одлуке су груписане према правним гранама на које се односе, те је тако Збирка врло прегледна и човек се у њој лако сналази. Поред одлука, Збирка доноси и врло добро израђен регистар одлука. Сама књига је укусно опремљена, штампана на доброј хартији, а стаје 300 динара.

Сви правници наше земље поздрављају појаву ове прве Збирке, у уверењу да ће истој следити и даље, јер је тиме не само удовољено једној потреби, него и зато, што је ова Збирка од опште користи.

Косића Хаџи

ИЗ СУДСКЕ И АРБИТРАЖНЕ ПРАКСЕ

По чл. 10 Зак. о штампи нужно је да се лице, које тражи исправку сматра повређено извесним тврдњама изнетим у напису и да се исправе та тврдјења. (Врх. суд НРС бр. Р. 13/1952).

Пресудом окружног суда уважен је тужбени захтев, да се отштампа исправка, јер је суд I ст. нашао да исправка није више од два пута дужа од написа, чија је исправка тражена, и да није неуљудно написана.

Туженик уредник листа поднео је жалбу због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне правне оцене ствари.

Жалба је основана.

За правилну оцену тужбеног захтева да се одговорни уредник осуди на штампање исправке, поред тога што има да се утврди да ли је исправка више него два пут дужа од написа и да ли је исправка неуљудно написана, по чл. 10 Зак о штампи нужно је да се лице, које тражи исправку сматра повређено извесним тврђењима изнетим у напису и да исправља та тврђења. Суд I ст. није ценио да ли се исправком изрично или према њен ј садржини тужилац сматра повређеним и услед којих тврђења у напису и да се и која се тврђења са садржином повреде исправљају.

Исто тако суд I ст. је пропустио да извиђа, да ли је тужилац исправку предао туженику као одговорном уреднику и да ли као исправку у смислу чл. 10 Зак. о штампи, јер ако захтев није поднет уреднику и ако није поднет као захтев за исправку, не постоје претпоставке одбијања штампања уредне исправке, да би суд могао обавезати туженика на штампање исправке.

Ако би се утврдило, да је захтев поднет као исправка, а не као понуђени чланак на штампање, а пошто је туженик оспорио идентитет поднете исправке са оном која је приложена списима од стране тужиоца, треба извидети прави текст исправке, јер би тужилац могао тражити да суд нареди штампање само такве исправке каква је поднета уреднику, ако као за такву не стоје сметње из чл. 10 Зак. о штампи.

Из тих је разлога жалба туженика уважена, I ст. пресуда укинута и предмет упућен на поновно суђење.

У фази поступка којим суд даје дозволу за принудну јавну продају непокретности није потребно да се унапред прибави одобрење у смислу уредбе о контроли промета непокретности. (Врх. суд НРС бр. Гз. 107/1952).

Закључком нижих судова одбијен је захтев тражиоца извршења, да се дозволи извршење путем јавне продаје непокретности, зато што тражилац извршења није поднео одобрење да се непокретност може изложити јавној дражби, а у смислу прописа Уредбе о контроли промета непокр.

Јавни тужилац НРС подигао је захтев за заштиту законитости.

Захтев је основан.

Према чл. 1 Уредбе о контроли промета непокр. потребно је одобрење надлежних органа за пренос непокр. и стављање терета на исте. Упутство бр. 29185 под I ст. I предвиђа потребу одобрења преноса и кад је основ преноса у принудној јавној продаји. Међутим, фаза поступка у којој суд даје дозволу за принудну јавну продају непокретности, у односу на сам акт јавне продаје, као правни посао којим треба да настане основ за пренос својине, има карактер предиминарне правне радње и за такву радњу није потребно да се унапред прибави одобрење по Уредби о контроли промета непокретностима. То произлази посебно и из Упутства Министра правосуђа НРС бр. 2580 од 7 III 1950 под т. III према којем пропису могу учествовати на јавној продаји као купци само лица која имају одобрење у смислу Уредбе о контроли пром. непокр., а такође и из т. VIII, која тражи јединство поступка, код оцењивања свих елемената будућег правног посла тј. и самог купца, што није могуће у фази дозволе извршења. Зато се тражење суда извршења, да тражилац јавне продаје поднесе одобрење у тој фази поступка, са гледишта правног акта јавне продаје има сматрати преурањеним, а условљавање давања дозволе извршења путем јавне продаје прибављањем таквог одобрења као противно прописима.

По закључењу главног претреса и објављивања пресуде суд може наредити истражни затвор само ако постоји бојазан да ће оптужени побећи. — У поступку пред судом суд наређује само истражни затвор, а не притвор. (Окружни суд у Новом Саду ор. Кж. 1239/1952).

I ст. суд је након доношења пресуде на основу чл. 144 ст. 4 у вези са чл. 140 ст. 1 тач. 1 ЗКП одредио притвор оптуженог до правомоћности пресуде.

Против одређивања притвора оптужени се жалио.

Жалба је основана, а из разлога:

Пре свега ваља утврдити да у поступку пред судом суд наређује само истражни затвор, а не притвор, како то изричито одређује чл. 144 ЗКП, једино се оптужени по чл. 206 ст. 3 ЗКП може лишити слободе ради обезбеђења његовог присуства на главном претресу али то лишење слободе траје само до завршетка гл. претреса.

По закључењу главног претреса и објављивања пресуде суд може наре-

дети истражни затвор само по чл. 251 ст. 1 ЗКП и то само из разлога наведених у овом законском пропису, а то је једино бојазан да ће оптужени побећи.

Како у даном случају овај разлог није утврђен, а 1 ст. суд је притвор — односно правилно — истражни затвор одредио због опасности да ће оптужени поновити дело, то је тиме 1 ст. суд прекорачио своје законско овлашћење, јер у овом стадију поступка суд може одредити истражни затвор само на основу чл. 251 ст. 1 ЗКП и из разлога наведених у овом законском пропису.

Из ових разлога ваљало је добијано решење преиначити и одредити пуштање на слободу оптуженог до правоћности пресуде.

Дотовљавање свиња т. ј. куповина свиња ради дотовљавања и касније продаје утовљених свиња, није кривично дело, јер тиме учинилац постаје произвођач. (Окружни суд Суботица бр. Кж. 326/1952).

Оптужени је проглашен кривим због дела недопштене трговине из чл. 226 ст. 1 КЗ које да је починио на тај начин, што је од СРЗ купио 21 комад свиња у циљу препродаје истих, те је осуђен на 4 месеца затвора и одузимање заплећених 127.410 динара.

Против ове пресуде жалио се Јавни тужилац ради поопштрења казне, а оптужени због проглашења кривим.

У жалби се оптужени брани, да је свиње купио да их дотови, да су свиње биле у слободној продаји, да је он имао право да их купи на пијаци, дакле на јавном месту, а то уопште није кривично дело. Он је свиње купио у ствари да их дотови, што није недозвољено, него корисна привредна делатност. Органи су преурањено иступили не сачекавши да се види шта ће оптужени са свињама урадити, него су одмах повели поступак.

Жалба је основана, па је окружни суд 1 ст. пресуду укинуо и упутио 1 ст. суд да спроведе доказни поступак, и након тога донесе нову одлуку, а из разлога :

Дотовљавање свиња тј. куповина свиња ради дотовљавања и касније продаје утовљених свиња, није кривично дело, јер тиме учинилац постаје произвођач.

У конкретном случају одлучна је намера оптуженог. Ако је он, као што се брани, свиње заиста купио ради тога да их дотови и касније прода, у његовој радњи нема кривичног дела. Ако је пак оптужени свиње купио само

ради препродаје, у том случају у његовој радњи постоје елементи крив. дела недозвољене трговине из чл. 226, ст. 1 КЗ.

Жалбени суд не прихвата становиште 1 ст. суда, да се из самог броја купљених свиња може установити ова намера оптуженог да свиње купи ради препродаје. 1 ст. суд је закључио, да предметни број свиња није потребан за домаћинство оптуженог. Међутим, оптужени се ни не брани да је свиње купио за своје потребе, већ да их је купио ради дотовљавања и касније продаје.

Исто тако, по становишту 11 ст. суда, за установљење да ли се неко бави недозв. трговином није довољно уверење МНО-а који ту чињеницу потврђује а не наводи никакве конкретне случајеве. За овакво установљење потребно је испитивање конкретних случајева, о којима би се могао изјаснити и сам оптужени, па тек онда суд може донети закључак, да ли ти наводи стоје или не. Уколико се докаже да се оптужени бави трговином, то би била једна индиција за закључак да је оптужени и предметне свиње купио ради вршења недозвољене трговине.

Ради установљења намере оптуженог потребно је испитати све околности случаја. У недостатку директних доказа овде, поред већ наведеног евентуалног ранијег бављења оптуженог недозв. трговином, могу бити од важности и околности, да ли је оптужени имао просторије потребне за смештај оволиког броја свиња, да ли се оптужени као земљорадник и раније бавио товљењем свиња и тд.

Оптужени се бранио, осим тога, да све свиње није ни купио за себе, него и за неке чланове његове породице, о чему има и неких доказа у 1 ст. поступку.

Окружни суд је нашао да све те околности треба у новом поступку расветлити, па је у том правцу упутио 1 ст. суд да спроведе доказни поступак, а затим донесе нову одлуку.

Самом правоснажном одлуком о арондацији не престаје посед дотадањег власника, нити настаје посед задруге у чију корист је вршена арондација. — Промена поседа настаје тек одузимањем и предањом поседа у смисли чл. 16 Уредбе о арондацији. (Врх. суд АПВ бр. Кзз. 113/1952).

Пресудом среског суда проглашен је кривим и осуђен оптужени по чл. 297 КЗ, што је после пријем. решења

о арондацији у корист СРЗ и даље обрађивао земљу, супротстављајући се члановима СРЗ који су почели орати његову земљу, да је, дакле, самовласно прибављао право за које сматра да му припада, чиме је учинио крив. дело самовлашћа из чл. 297 КЗ. Ову је пресуду потврдио окружни суд.

Против обе пресуде уложио је захтев за заштиту законитости претседник Врховног суда ФНРЈ због повреде чл. 265 т. 1 ЗКПа из разлога :

Срески суд је утврдио да је решењем Комисије за арондацију одлучено да се одређена парцела арондира у корист СРЗ, да је то решење достављено арондираном 29 II 1952, који је и после саопштења тог решења и даље обрађивао земљу, даље је утврдио да у моменту орања још није било одлучено о жалби арондираног, да је та жалба 21 III 1952 одбијена; да је оптужени 18 марта 1952 спречавао задругаре да ору ту парцелу, те да Среска комисија за арондацију није извршила одузимање посела оптуженог нити предала посед СРЗ. Срески суд је нашао да се у напред наведеним чињеницама стичу обележја крив. дела из чл. 297 КЗ, те да је СРЗ могла одмах да ступи у посед земље, а да формално увођење у посед није нужно, с обзиром да је у претходном поступку арондације било тачно утврђено која је земља у питању. Окружни суд је прихватио све разлоге I ст. пресуде те истакао да је оптужени спречавајући чланове СРЗ да ору земљу самовласно остваривао своје право на посед земље у чијем се фактичном поседу налазио и да је имао да употреби редован пут да одбије напад на фактични посед, а не да сам самовласно остварује своја права.

Овако гледиште нижих судова је неправилно. Орање може бити као поседовни чин облик вршења фактичне власти над ствари и манифестација воље да се ствар и даље задржи у својој власти. Према томе оно може да буде један од облика прибављања права које је елемент крив. дела из чл. 297 КЗ. Но обрада земљишта као акт поседовања претставља такво прибављање права ако се противи редовном правном путу, ако се дакле занемарује редован правни пут на самовласно прибављање право и тиме истовремено нарушава стање посела које већ постоји у корист другог. Без овог истовременог нарушавања стања посела које постоји у корист другог, није проузрокована никаква промена у односима, никаква

последича, па нема ни крив. дела из чл. 297 КЗ. Када одлука о арондацији постане правоснажна, самом том одлуком не престаје посед дотадашњег власника, нити настаје посед задруге у чију се корист врши арондација. Промена посела настаје тек одузимањем и предајом посела у смислу чл. 16 Уредбе о арондацији. Ако ранији власник до ове комисијске предаје и даље врши обраду, он тиме не прибавља никакво право, не мења постојећи однос између себе и Задруге, не мења постојеће стање посела, него остварује право које још постоји у његову корист.

Врховни суд АПВ је нашао да је захтев основан, па је пресудом уважио захтев за зашт. закон. и оптуженог ослободио од оптужбе и последица.

Ако се пресудом оптужени прогласи кривим суд ће у пресуди изрећи и то да је дужан накнадити трошкове заступања прив. тужиоца. (Врх. суд АПВ бр. Кзз. 17/1952).

У поступку суд је прогласио кривим оптуженог и обвезао га на плаћање трошкова крив. поступка сем награде заступника прив. тужиоца коју у смислу чл. 91 ЗКП сноси прив. тужаоц.

На захтев за зашт. закон. Врх. суд АПВ је изрекао да је суд имао оптуженог да обвезе на плаћање и награде и трошкова заступања прив. тужиоца, а из разлога :

Окружни суд је повредио закон када је одбио да прив. тужиоцу досуди и награду за његовог заступника, позивајући се на чл. 91 ЗКП. По чл. 91 ЗКП награду и трошкове прив. тужиоца дужно је по правила да плати заступано лице, но овај законски пропис регулише само однос између прив. тужиоца као опуномоћитеља и његовог заступника као опуномоћеника у погледу награде и нужних издатака. Међутим чл. 89 и 90 ЗКП предвиђени су изузеци од овог правила, зависно од исхода кривичног спора и могућности плаћања од стране оптуженог, па је тако у ст. 1 чл. 89 ЗКП одређено да ће трошкове крив. поступка сносити оптужени ако буде оглашен кривим. Како по чл. 87 ст. 2 т. 5 ЗКП у трошкове поступка спадају и нужни издаци и награда заступника прив. тужиоца, а не постоје услови из ст. 4 чл. 89 ЗКП. то долази до примене чл. 89, а не чл. 91 ЗКП.

Покушај крив. дела постоји од тренутка када је учинилац започео извршење одређеног крив. дела — односно потребно је да се из већ извршених његових радњи јасно и одређено види које је и какво крив. дело намеравао и покушао да учини. (Врх. суд АПВ бр. Кж. 269/1952).

Оптужени је прескочио закључану капију и налазио се у средини туђег дворишта у борби са псом, где је пронађен и ухаћен. Нема никаквих других момената из којих би се могло закључити у ком циљу је оптужени прескочио капију и ушао у туђе двориште, те да ли је и каквим делом намеравао да изврши крив. дело. Зато извршене радње не претстављају покушај крив. дела тешке крађе.

Трудноћа оштећене претставља отежавајућу околност при одмеравању казне учиниоцу крив. дела силовања. (Врх. суд АПВ бр. Кж. 124/1952).

Оптужени и ако је знао да је оштећена у четвртм месецу трудноће, извршио је над њом крив. дело силовања, те је био кажњен.

Јавни тужилац је уложио жалбу предлажући поопштрење казне изречене по I ст. суду.

Врх. суд је жалбу уважио и казну поопштрио, јер је нашао, да је трудноћа оштећене, за коју је оптужени знао, отежавајућа околност код одмеравања казне.

За постојање продуженог крив. дела потребно је и јединство умишљаја, поред осталих елемената који се траже за такво крив. дело. (Врх. суд АПВ Кж. 323/1952).

I ст. пресудом оглашен је кривим и осуђен оптужени поред осталог и због тога, што је у неколико махова у току месеца августа 1951 са њива непознатих власника узео више кола неовршене пшенице, јечма и кукуруза.

Жалиоц се жалио да је у питању једно продужено крив. дело.

Врх. суд је нашао да је жалба неоснована. Елемент продуженог крив. дела, поред истог објекта и крајних временских размака у којима су поједине радње извршене, јесте и јединство умишљаја. У конкретном случају није утврђено да је оптужени извршио крађе на основу јединственог умишљаја, па се стога не може радити о продуженом крив. делу, већ о стицају крив. дела пошто је свако од њих извршено на основу посебног умишљаја.

Штета причињена незаконитим радом службених лица може се тражити иако оштећеник није побијао жалбом незаконити акт, већ је дозвољено да је ма и у поступку по надзорном праву од стране вишег управног органа установљено, да је акт, чијим је извршењем тужиоцу причињена штета, био незаконит. (Врх. суд АПВ, бр. Гж. 25/1952).

Тужилац је тужбом тражио да се тужени НО обвезе на накнаду штете коју му је проузроковао тиме што му је одузео два пастува од којих је један угинуо, а други враћен у лошијем стању него што је био у времену одузимања.

I ст. суд је уважио тужбени захтев.

Против ове пресуде поднео је тужени жалбу Врх. суду АПВ и тражио да се тужбени захтев одбије наводећи да не може одговарати за штету, јер је за ову одговоран сам тужилац, који је пропустио да се благовремено жали непосредном вишем органу, већ се касније директно обратио на ГИОНСАПВ. Да се тужилац благовремено жалио, како је то било предвиђено у Уредби о обавезном откупу коња за рад, неправилан поступак око одузимања спорних пастува био би без одлагања отклоњен и пастуви враћени неоштећени, јер су крајем 1949 г. били у стању у каквом су били и раније приликом њиховог одузимања од тужиоца.

Врховни суд АПВ одбио је жалбу туженика са овим образложењем:

На материјалну одговорност туженика не може имати утицај околност што се тужилац ради штете обратио директно ГИОНСАПВ као вишем надзорном органу. Од битне је важности да у конкретном случају постоје решења вишег надлежног органа који је установио протуправност тужениковог поступања. Туженикова обавеза на накнаду штете је последица његовог противправног поступка којим је грађанима нанео штету.

Замољено саслушање сведока у грађанск-правној ствари има да обави судија, а не правни референт суда. (Врх. суд АПВ, бр. Кж. 45,952).

У поступку грађанско-правне нарави саслушање сведока обавио је правни референт, а не судија.

Поводом стављеног захтева за зашт. законитости, Врховни суд АПВ је изрекао, да замољено саслушање сведока у грађанско-правној ствари које није извео судија среског суда, него правни референт, има се сматрати нештавним.

Купац који је ставио робу на располагање може да је отпреми на траг продавцу, ако од њега на време не добије друкчије упутство, али само ако роба није покварена и не постоји опасност да ће се на путу покварити. (Главна државна арбитража ГС. 907/1952).

Између продавца и купца постигнут је споразум 14 јуна 1952 г. да се привремено обуставе даље испоруке. Међутим, тужилац је 22 јуна 1952 г. без налога туженика испоручио целу количину предвиђену уговором, па и у делу који још није доспео у смислу уговора.

Туженик је одбио да прими испоруку, па је 25 јуна 1952 г. прво телеграмом, а затим посебним писмом ставио на располагање као прерано испоручену, тражећи од тужиоца даље диспозиције. Тужилац је, одговарајући на допис туженика, изрично одбио да да диспозицију за предметну робу тражећи да је туженик мора задржати продужавајући му рок исплате. Након тога туженик је вратио примљену робу продавцу.

Савезна државна арбитража обавезала је туженика на плаћање транспортних трошкова који су настали враћањем робе испоручиоцу с образложењем да туженик није имао право да робу врати продавцу, пошто право стављања робе на располагање не укључује и право да се роба врати продавцу без његове сагласности.

Главна државна арбитража преиначила је одлуку и одбила захтев тужбе да туженик плати настале транспортне трошкове око враћања робе, а са образложењем :

Споразумом странака испорука робе је привремено обустављена, те је отпремањем робе од 22 и 23 јуна 1952 г. тужилац прекршио постигнути споразум извршивши испоруку која још није доспела. Према томе, купац је имао право да робу задржи или да је стави на располагање испоручиоцу и затражи од њега диспозицију, што је

и урадио телеграмом и писмима. Тужилац не само што није дао диспозицију, него је изрично одбио да робу диспонира. Код оваквог стања ствари, туженик је био овлаштен да му је на траг отпреми, јер није постојала опасност да ће се роба приликом враћања покварити. Купац је дужан да робу стављену на располагање чува самодотле, док не стави продавца у могућност да с њом располаже на други начин, али кад је продавац одбио да располаже на други начин, купац је био у праву да робу врати испоручиоцу.

Спор за исплату доприноса за дружном савезу је имовински спор за чије је решење надлежна државна арбитража. (Главна држ. арбитража, ГС 1000/1952).

Обласна држ. арб. одбацила је тужбу којом је тужилац Срески савез з. з. тражио да се тужена Месна з. з. обавезе на исплату доприноса за 1952, и остатка доприноса за 1951 годину, сматрајући да се не ради о имовинском спору у смислу чл. 1 ЗДА.

Веће Гл. држ. арб. укинуло је одлуку и предмет вратило на мериторно решавање из разлога :

Чл. 95. Основног Закона о з. з. овлашћује Срески савез з. з. да предвиди својим правилима плаћање доприноса за задружне организације. Према томе, обавеза на плаћање доприноса може настати само ако је предвиђена правилима Среског савеза з. з. Ако правила предвиђају давање доприноса, а не и његову висину, онда је скупштина савеза надлежна да одреди висину доприноса.

Потребно је стога претходно утврдити постојање ових чињеница, а након тога донети одлуку, јер тужбичев захтев за исплату доприноса задружном савезу, чија је обавеза плаћања и висина утврђена у складу са законом, претставља имовински захтев за чије је решење надлежна државна арбитража.

БЕЛЕШКЕ

Одређивање награда старатељима који нису адвокати. Повереништво правосуђа ГИОНСАПВ упутило је распис бр. 5348/1952 свим Претседницима судова на подручју АПВ, у коме препоручује, да судови старатељима установљавају награду по тарифи Правилника о наградама за рад адвоката само

у случају, ако су старатељи адвокати или адвокатски приправници.

Одобрен је Правилник за материјално помагање адвоката при Адв. комори за АПВ. Скупштина Адв. коморе за АПВ која је одржана 11 маја 1952 донела је Правилник о материјал-

ном помагању адвоката, удова и дече умрлих адвоката, када су на помоћ упућени. Овај је Правилник Министар правосудја НРС одобрио својим решењем бр. 12689 1952, а текст Правилника објављујемо у службеном делу „Гласника“.

Питање пензија адвоката и удова, који нису обухваћени Уговором о соц. осигурању адвоката. Уговором о соц. осигурању адвоката нису обухваћени сви ранији адвокати и удове раније преминулих адвоката. Извршни одбор АК за АПВ на својој седници од 16 децембра 1952 узео је у разматрање ове питање, те ја донео одлуку, да се спреми конкретан предлог за решење овог питања, с тим да се овај предлог поднесе наредној скупштини Адв. коморе. До решења овог питања од стране скупштине, пензионе помоћи издаваће се и даље, на основу ревидираних решења, која су достављена заинтересованима.

Таксирање овере књиге „Дневник адвокатског пословања. До скоро је било спорно, да ли се књига „Дневник адв. пословања“, при оверевању има да таксира таксом од 500 динара. Међутим, по најновијем Упутству та* се

такса има да наплаћује. Извршни одбор АК донео је одлуку, да поднесе предлог како би се оверевање „Дневника адв. пословања“ ослободило од плаћања таксе, с обзиром да се та књига обавезно има да води, у вези са Упутством о разрезу и наплати пореза из адв. делатности, јер та књига служи као доказ обављеног промета и као подлога за установљење прихода од адв. делатности, дакле води се у циљу контроле од стране државе, те не би требало да се плаћа такса код овере.

Соц. осигурање адвоката. Као што је познато Уговор о соц. осигурању адвоката потписан је 8 децембра 1952 године. Извршни одбор Адв. коморе за АПВ одржао је седницу 16 децембра 1952, на којој је усвојио све потребне техничке мере ради спровођења уговора о соц. осигурању. С обзиром да „Гласник“ излази почетком јануара 1953 године, одлучено је било, да се Уговор о соц. осигурању, као и Упутство Извршног одбора о поступку у вези са уговором посебно отштампа, те са потребним уверењем и формуларима, пошаље свим адвокатима наше Коморе. Из ових разлога се Уговор и Упутство не објављују у „Гласнику“.

СЛУЖБЕНА САОПШТЕЊА

ИЗ СЕДНИЦЕ ИЗВРШНОГ ОДБОРА АДВ. КОМОРЕ ЗА АПВ

На седници Извршног одбора Адв. коморе за АПВ која је одржана 16 децембра 1952 године донесена су следећа решења:

1. Узет је на знање извештај делегата ИО о потписивању Уговора о соц. осигурању адвоката. Записнички је изражена захвалност Влади ФНРЈ због правилног решења овог важног питања адвокатуре.

Одлучено је, да се Уговор о соц. осигурању отштампа, са свим потребним формуларима, те је издато и Упутство бр. 677/1952 с тим да се сваком адвокату достави сав тај штампани материјал.

2. Узет је на знање извештај делегата ИО са седница Извршног одбора Савеза адв. комора ФНРЈ, као и текст меморандума, који је Савез адв. комора ФНРЈ предао Министру финансија ФНРЈ о питању опорезивања адвоката.

3. На основу чл. 25 т. 3 Правила Адв. коморе за АПВ донесено је Упутство о начину прегледа књига адвоката, с тим да се ово Упутство посебно објављује у службеном делу „Гласника“.

4. Размотрено је питање пензија адвоката и удова адвоката, који нису обухваћени Уговором о соц. осигурању, па је одлучено, да се ово питање проучи и наредној скупштини Адв. коморе

ставе предлози за његово решење, с тим да ће се, до тог решења, пензионе помоћи и даље исплаћивати, на основу ревидираних решења.

5. Усвојен је буџет Адв. коморе за АПВ и Пензионог фонда за 1953 годину, те се буџет упућује скупштини, с тим да се до решења скупштине, врши буџетирање по дванајстинама.

6. Решавано је о текућим пословима.

Извршни одбор Адв. коморе за АПВ

У смислу члана 20 тач. 11 и члана 30 Правила Адвокатске коморе за АПВ у Новом Саду, Редовна годишња скупштина Адвокатске коморе за АПВ у Новом Саду усвојила је овај

П Р А В И Л Н И К

Фонда за материјално помагања адвоката при Адвокатској комори за АПВ у Новом Саду

(Члан 1. У сврху помагања адвоката на подручју Адвокатске коморе за АПВ, којима је таква помоћ потребна, оснива се Фонд за материјално помагање адвоката при Адвокатској комори за АПВ у Н. Саду.

Члан 2. Фонд је правно лице.

Члан 3. Материјална сретства Фонда су ;

а) улог од 30.000 динара из основних сретстава Адвокатске коморе за АПВ у Новом Саду ;

б) редовни принос предвиђен у ту сврху у редовном годишњем буџету Адвокатске коморе за АПВ у Новом Саду ;

в) уплаћене дисциплинске казне ;

г) други прилози.

Члан 4. Имовином Фонда рукује Извршни Одбор Адвокатске коморе за АПВ у Новом Саду.

Члан 5. Материјална помоћ даје се адвокатима, који се налазе у таквом материјалном положају да им је таква помоћ потребна. Ова помоћ је једнократна или стална. Помоћ се даје удови и деци умрлог адвоката, ако је ова помоћ потребна.

Члан 6. О висини помоћи, времену трајања, као и о осталим условима одлучује И. О. коморе. Против решења И. О. има места жалби у року од 15 дана. Жалба се предаје Адвокатској комори, а ову решава наредна редовна, односно ванредна скупштина.

Члан 7. За случај да престану основни услови за даље постојање овога Фонда или ако исти буде укинут, као и ако скупштина Адвокатске коморе за АПВ у Новом Сада сама одлучи да овај Фонд престане са радом, заостала имовине и списи о обављеној ликвидацији коју ће обавити И. О. Коморе прелази у власништво Адвокатске коморе за АПВ у Новом Саду.

Члан 8. Овај Фонд се сматра основаним и рад ће почети чим се обезбеде сретства за то.

Члан 9. Овај Правилник је усвојен на Редовној годишњој скупштини Адвокатске коморе за АПВ у Новом Саду, која је

одржана 11 маја 1952 године, и ступа на снагу када исти одобри
Министар правосуђа НР Србије.

Извршни Одбор Адвокатске коморе за АПВ
дана 11 маја 1952 године, број 180/52

Секретар
Милорад Ботић с. р.

М. П.

Претседник
Јован Јегдић с. р.

Чланови :

Албе Филиповић с. р., д-р Славко Жупански с. р., д-р Стрелички Денеш с. р., Коста Хаџи с. р., д-р Милан Иванчевић с. р., д-р Никола Перваз с. р., д-р Лемајић Јован с. р.

На основу чл. 43 тач. 1 Закона о адвокатури одобравам
Правилник фонда за материјално помагање адвоката при Адвокатској комори за АПВ у Новом Саду, који је донет на редовној годишњој скупштини Адвокатске коморе за Војводину у Новом Саду 11 маја 1952 године.

Министарство правосуђа НР Србије бр. 12689, од 12 новембра 1952 године.

Министар правосуђа Народне Републике Србије

М. П.

М. Поповић, с. р.

На основу чл. 25 т. 3 Правила Адвокатске коморе за АПВ, Извршни одбор Адвокатске коморе за АПВ на седници која је одржана 16 децембра 1952 године, донео је и прописао следеће

УПУТСТВО О НАЧИНУ ПРЕГЛЕДА КЊИГА АДВОКАТА

1. Сваки адвокат дужан је водити оне пословне књиге на чије вођење је обвезан Решењем Мин. правосуђа НРС, и Правилником о наградама за рад адвоката.

2. Књига „Дневник пословања адвоката“ мора бити оверовљена од стране надлежног финансиског органа.

3. Адвокат је дужан сваки обављени рад да спроведе кроз књиге, и упише награду за тај рад у 7 колони „Дневника“.

Адвокат је дужан да у колону 8 „Дневника“ упише свако примање које је имао за своју награду за рад, док ће у колоне 9 и 10 уписивати сва примања и издавања вршена за рачун странака.

У колону 11 уписиваће сву своју режију, и исту документовати са одговарајућим белезима.

4. Адвокат је о сваком примању, било на рачун награде или за рачун странака, дужан да изда прописну признаницу у којој ће назначити на име чега је примање извршено. Признанице се означавају редним бројем, а од сваке признанице копија има да остане у блоку признаница.

5. Извршни одбор Адвокатске коморе одређује адвоката који ће обавити преглед књига. Ово право може Извршни одбор да пренесе на Радне одборе колектива.

И Извршни одбор, и Радни одбор колектива, када одређују адвоката ради вршења прегледа књига, дужни су истоме издати писмено овлашћење, које адвокат прегледач књига има да прикаже оном адвокату чије књиге прегледа.

6. Адвокат чије се књиге прегледају дужан је адвокату прегледачу књига да прикаже све књиге, признаничне блокове, картоне и списе и давањем обавештења омогућити преглед књига.

7. О резултату прегледа књига има се саставити записник у два примерка, који потписују адвокат који књиге прегледа и адвокат коме су књиге прегледане. Један примерак записника остаје код адвоката коме су књиге прегледане, а други се доставља Извршном одбору АК.

8. На крају извршеног прегледа адвокат који прегледа књиге дужан је књигу закључити код последње списане рубрике и потписати да је књигу прегледао, назначивши и дан завршеног прегледа.

Радни одбор колектива дужан је водити евиденцију о прегледу књига, а ако Извршни одбор одреди тај преглед адвокату који је члан колектива, о томе ће известити и евиденције ради Радни одбор колектива.

9. Ако адвокат одбије да дозволи преглед књига, или неће да омогући тај преглед, прегледач књига има о томе одмах да обавести Извршни одбор, који ће предузети даље потребне кораке.

10. Ово Упутство ступа у живот 1 јануара 1953 године.

Извршни одбор Адв. коморе за АПВ

УПИСИ И БРИСАЊА ИЗ ИМЕНИКА АДВОКАТА И АДВ. ПРИПРАВНИКА

У именик адвоката уписани су :

1. Александар Дадић, са седиштем канцеларије у Панчеву, решењем Адв. коморе за АПВ бр. 350/1952, које је решење потврдио Министар правосуђа НРС под бр. 21491/1952;

2. Д-р Божидар Вучинић, са седиштем канцеларије у Иригу, решењем Адв. коморе за АПВ бр. 501/1952, које је решење потврдио Министар правосуђа НРС под бр. 23286/1952.

У именик адв. приправника уписани су :

1. Бранислав Вујић, у адв. канцеларији д-р Стевана Керекеша у Новом Саду, решењем Адв. коморе за АПВ бр. 526/1952, које је решење потврдио Министар правосуђа НРС под бр. 21368/1952 ;

2. Крста Поповић, у адв. канцеларији Милорада Ботића у Новом Саду, решењем Адв. коморе за АПВ бр. 404/1952, које је решење потврдио Министар правосуђа НРС под бр. 19 206/1952.

НОВИ БРОЈЕВИ ТЕКУЋИХ РАЧУНА КОД НАРОДНЕ БАНКЕ

Адвокатска комора за АПВ има код Народне банке два текућа рачуна и то :

Адвокатске коморе бр. 9533416, који се сада мења у број 300—„Т“—403.

Адв. комора за АПВ Фонд посмртнине бр. 300—6754, који се сада мења у број 300—„Ф“—67541.

Према томе молимо све уплатнике, да на чек. уплатнице када шаљу уплату за Адвокатску комору исправе број на нови број 300—„Т“—403, а када шаљу Адв. комори за Фонд посмртнине да истаје број 300—„Ф“—67541.

„ГЛАСНИК“ излази сваког месеца. — Издавач и власник: Адвокатска комора за АПВ, Нови Сад. Змај Јовина 9. Уређује Одбор. Одговорни Уредник: Ботић Милорад, адвокат Нови Сад, Александра Ранковића бр. 6.
Штампа: Градска штампарија „Коста Шокица“ Нови Сад.